

Gode og konstruktive anbefalinger fra Børne- og Undervisningsministeriets lovforberedende ekspertgruppe om regler på inklusions- og specialundervisningsområdet i folkeskolen

Nogle forslag der kan medvirke til realisering af anbefalingerne

Baggrund for forslag

Af rapporteringen fra Børne- og Undervisningsministeriets lovforberedende ekspertgruppe om regler på inklusions- og specialundervisningsområdet i folkeskolen (i det følgende benævnt ekspertgruppen) beskrives på glimrende vis såvel formål som veje til at ændre gældende regler med henblik på at sikre, at langt flere af folkeskolens elever kan få en kvalificeret undervisning med baggrund i et tilhørsforhold til den almindelige klasse. Ekspertgruppen peger bl.a. på væsentlige udfordringer med en stigende udskillelse af elever til specialtilbud, en stor stigning i antallet af børn, der får psykiatriske diagnoser, et stort antal børn med langvarigt skolefravær samt utilstrækkelig faglig udvikling og generelt dårligere trivsel hos alt for mange elever.

Når vi tillader os at fremsætte de følgende forslag til støtte for realiseringen af ekspertgruppens anbefalinger, skyldes det først og fremmest, at vi tror på, at en realisering af disse anbefalinger vil fremme en positiv udvikling i folkeskolen til gavn for mange elever. Men det skyldes også, at forskellige tiltag i de senere år ikke har vist sig tilstrækkelige til at medføre varige ændringer i skolen. Inklusionsloven fra 2012 illustrerer dette meget klart. På det tidspunkt var udskillelsesprocenten på 5 %, og målet blev sat til 4 %. Nu er den 6,9 %. Samme lov ønskede at PPR skulle bruge mere tid til det forebyggende arbejde og lave færre Pædagogisk Psykologiske Vurderinger (PPV'er). Dette ønske fremføres også i dag. Meget tyder således på, at vi har at gøre med et område, hvor det er vanskeligt at få realiseret større og varige ændringer, og at lovgivning som eneste virkemiddel ikke altid vil kunne sikre en realisering af den type af ændringer, der her er tale om. Selv om lovgivning i det aktuelle tilfælde synes både nødvendig og fremmende for realiseringen af de nævnte anbefalinger, mener vi, at den med fordel kan suppleres af yderligere tiltag.

Evaluering af arbejdet med realisering af anbefalingerne

Hvis det besluttet, at ekspertgruppens anbefalinger skal realiseres, vil der blive brug for viden om både resultaterne af dette arbejde, og de fremgangsmåder skolerne har anvendt for at nå frem til resultaterne. Vi foreslår derfor, at der sideløbende med iværksættelsen af arbejdet med realisering af anbefalingerne igangsættes et 2 – 3 årigt evalueringsforløb, med årlige

delrapporteringer, så det undervejs bliver muligt for alle involverede parter at forholde sig til de indsamlede erfaringer. Evalueringen bør omfatte de problemområder, der er nævnt i ekspertgruppens afrapportering omfattende blandt andet en tidlig forebyggende indsats og indsatsen mod bekymrende skolefravær. Den bør også omfatte de anvendte arbejdsmåder, herunder ikke mindst arbejdet med den pædagogisk-didaktiske handleplan, som ekspertgruppen tillægger stor vægt. De forskellige samarbejdsrelationer, der bliver etableret i forbindelse med arbejdet, bør ligeledes indgå i evalueringen. Det gælder fx samarbejdet med elever og forældre, det interne lærersamarbejde, samarbejdet med skolens ressourcepersoner og samarbejdet med PPR samt skolelederens medvirken i hele processen.

Støtte til skolerne undervejs

Ud over de nødvendige rammer og vilkår for arbejdet er det en afgørende forudsætning for realiseringen af ekspertgruppens anbefalinger, at de relevante medarbejdergrupper føler sig godt rustet til opgaven. Vi foreslår derfor, at de tilbydes den nødvendige kompetenceudvikling, så de bedst muligt kan imødekomme fremtidens krav inden for specialundervisnings- og inklusionsområdet. Det gælder ikke mindst arbejdet med at implementere den pædagogisk-didaktiske handleplan i praksis.

Derudover foreslås, at skolerne undervejs i arbejdet får mulighed for ekstern konsultativ bistand fra Børne- og Undervisningsministeriet. Støtten kan også gives i skriftlig form, fx i form af skabeloner fra ministeriet, som nævnt i ekspertgruppens afrapportering, eller som anbefalinger og forslag på grundlag af delrapporteringer fra evalueringen. Endelig foreslår vi, at professionshøjskolerne inddrages i støtten til skolerne, hvilket både kan være til stor gavn for skolerne og samtidig styrke det fremtidige samarbejde mellem professionshøjskoler og folkeskole.

En langsigtet satsning

Ekspertgruppens afrapportering indeholder efter vores vurdering så mange væsentlige og perspektivrige overvejelser, at de med fordel kan inddrages i læreruddannelsen. Det gælder ikke mindst arbejdet med en tidlig forebyggende indsats, herunder arbejdet ud fra principperne i den pædagogisk-didaktiske handleplan. Hvis kommende lærere i løbet af deres uddannelse bliver fortrolige med at arbejde ud fra disse principper, kan det måske være med til at styrke varige ændringer i folkeskolen.

En investering i fremtiden

Med ekspertgruppens anbefalinger foreligger for første gang i mange år en omfattende, samlet og fremadskuende plan for nødvendige fornyelser inden for inklusions- og specialundervisningsområdet i folkeskolen. Hvis det lykkes at realisere anbefalingerne, vil de investeringer af økonomisk og anden art, der i første omgang vil være nødvendige,

sandsynligvis på relativ kort sigt kunne modsvares af reducerede udgifter blandt andet som følge af, at færre elever vil blive udskilt til specialundervisning, og at færre elever vil have langvarige skolefravær. Da en realisering af ekspertgruppens anbefalinger efter vores opfattelse vil kunne fremme en positiv udvikling i folkeskolen og dermed blive til gavn for mange elever, og da intet tyder på, at der inden for en overskuelig fremtid vil komme mere kvalificerede bud på, hvordan man kan løse de aktuelle, store problemer på inklusions- og specialundervisningsområdet, er det vores forslag, at man i praksis afprøver mulighederne for at realisere ekspertgruppens anbefalinger.

September 2025

Bjarne Nielsen

tidl. børne- og ungechef og

tidl. formand for

Pædagogiske Psykologers Forening

E-mail: bjnielsen@mail.tele.dk

Poul Skov, fil. dr.

tidl. forskningschef/forskningsleder

ved hhv. Danmarks Pædagogiske Institut

og DPU, Aarhus Universitet

E-mail: poulskov@post.cybercity.dk